

OZE

TA KITABU

Kitabu faamucogo

Cira Oze, ani cira Amosi, ani cira Ezayi, ani cira Mise, olugu bɛɛ tun ye wagati kelen mɔgɔw ye.

Cira Oze ka ciraya ke k'a yira Ala ta mɔgɔw ra ko Ala ye kankelentigi ye a ta mɔgɔw ta fan fe, ko nka a ta mɔgɔw ma ke kankelentigi ye; o bɔra Ala kɔ ka taga ala wɛrɛw, ani batofen wɛrɛw bato. O kosɔn Ala k'a fɔ cira ye ko a ka kan ka jatɔmuso dɔ furu, k'a yira a ta mɔgɔw ra ko o bɛ Ala kan bla, i n'a fɔ jatɔmuso min te se ka sigi cɛ kelen fe.

Izirayeli jamana namɔgɔw banna Ala ra, ka taga o yere karifa siya wɛrɛw ma, ani batofen wɛrɛw ma. O kosɔn Ala bɛna a ta mɔgɔw wele o kiti ra. Oze ka den minw sɔrɔ ni a muso jatɔyakebaga ye, o denw tɔgɔw kera tagamasiyenw ye, k'a yira ko Ala banna Izirayelimɔgɔw ra o ta kojuguw kosɔn.

Nka cɛ bɛ yafa a furumusɔ ma cogo min na, Ala fana bɛna yafa a ta mɔgɔw ma o cogo ra. Ala ko o ma ko:

«Ne bɛna o kenɛya ka bɔ o ta lanabariya ra.

Ne bɛna o kanu ni ne jusukun bɛɛ ye;

sabu ne ta dimi mabɔra o ra» (14.5).

O ra, an b'a ye ko nin kitabu kumaw bɛ Ala ni a ta mɔgɔ ta kanuya ko le yira. A bɛ damina ni Ala ta kanuya ko le ye (11.1–4). Ala bɛ to o kanuya kan wagati bɛɛ; a b'a fe a ta mɔgɔw ye o kanuya jate, ka sɔn a ma (5.15–6.6; 14.2–9). Cira b'a fe a lamɛnɔbagaw y'a faamu fana ko dan tɛ Ala ta kanuya ra.

Kitabu kɔnɔkɔw

Oze ta furu ko (1–3)

Ala bɛ Izirayelimɔgɔw jaraki (4–13)

Ala bɛna yafa a ta mɔgɔw ma (14)

Oze ta furu ko

1 ¹ Matigi Ala ka nin kuma lase Beri dence Oze ma. O kera Zuda mara masace Oziyasi, ani Yotamu, ani Ahazi, ani Ezekiyasi ta wagatiw le ra, ani Izirayeli masace Yerobohamu, Yohasi dence ta wagati ra.

² Matigi Ala ka kuma min fɔ Oze ye, ko a y'a lase mɔgɔw ma, o kuma damina ye nin ye. Matigi Ala k'a fɔ Oze ye ko:

«Taga jatɔmuso dɔ furu,

ka jatɔmusodenw sɔrɔ ni a ye;

sabu jamana k'a yere bla jatɔyajugu le ra;

o ka o kɔ don Matigi Ala ra.»

³ Oze tagara Dibilayimu denmuso Gomeri ta. A nana kɔnɔ ta ka dence woro a ye.

⁴ Matigi Ala k'a fɔ Oze ye ko:

«Den tɔgɔ la ko Zizireli^a,

sabu fagari min kera Zizireli, a tɔ ye dɔnnin, ne bɛna o hake bɔ Yehu ta durujaw ra;

ne bɛna Izirayeli mara ta masaya ban.

⁵ O lon na, ne bɛna Izirayelimɔgɔw ta kalan kari

Zizireli dingakɔnɔyɔrɔ ra.»

⁶ Gomeri nana kɔnɔ ta tuun, ka denmuso woro. Ala k'a fɔ Oze ye ko:

«A tɔgɔ la ko Lo Ruhama^b;

sabu ne tena to ka hina Izirayelimɔgɔw ra tuun,

ka to ka yafa o ma wagati bɛɛ.

⁷ «Nka min ye Zuda ta mɔgɔw ye, ne bɛna hina olugu ra, ka o kisi ni Matigi Ala, o ta Ala ta baraka ye. Ne tena o kisi kalan baraka ra, walama kerekemuru baraka ra, walama kere baraka ra, walama sow, walama sotigiw baraka ra.»

⁸ Gomeri nana Lo Ruhama dabɔ sin na minke, a ka kɔnɔ were ta tuun ka dence woro. ⁹ Ala ko Oze ma ko:

«A tɔgɔ la ko Lo Ami^c;

^a1.4 Zizireli tun ye dugu dɔ tɔgɔ ye, ani kenegbeba dɔ tɔgɔ. Kere caman tun kera o yɔrɔ ra. Masace Akabu ni a ta somɔgɔw bɛɛ fagara o yɔrɔ ra (Masacew flanan 9–10).

^b1.6 Lo Ruhama kɔrɔ ye ko: hina tɛ yi tuun.

^c1.9 Lo Ami kɔrɔ ye ko: ne ta mɔgɔw tɛ.

sabu aw tɛ ne ta mɔgɔw ye tuun,
ne fana tɛ aw ta Ala ye tuun.»

Ala bena kojuman minw ke a ta mɔgɔw ye

2¹ «Nka lon dɔ Izirayelimɔgɔw bena caya
ka ke i ko kɔgɔjida kenken,
mɔgɔ tɛ se ka min jate,
walama k'a da lon.

Yɔrɔ min na a tun fɔra o ma ko:

«Aw tɛ ne ta mɔgɔ ye!»

O yɔrɔ kelen le ra o bena a fɔ o ma ko:

«Ala janaman ta mɔgɔw!»

² Zuda mara mɔgɔw, ani Izirayelimɔgɔw bɛɛ bena lajen tuun.

O bena kuntigi kelen sigi o yerɛ kunna;

olugu le bena jamana mara,

sabu Zizireli ta lon bena ke lonba le ye.

³ Aw y'a fɔ aw balemacɛw ma ko: «Ne ta mɔgɔw!»

Aw y'a fɔ aw balemamusow ma ko: «Hinasɔrɔbagaw!» »

Izirayeli ka Ala kan bla

⁴ «Aw ye aw bamuso jaraki!

Aw y'a jaraki de!

Sabu a tɛ ne muso ye tuun,

ne fana tɛ a cɛ ye tuun.

A ye a ta jatɔya tagamasiyɛnw bɔ a pada ra,

k'a ta jenɛya tagamasiyɛnw bɔ a sinw kan.

⁵ Ni o tɛ, ne bena a ta faniw bɔ a ra k'a fari lakolon to,

k'a ke i ko a worora cogo min na.

Ne bena a ke i ko kongokolon,

k'a ke i ko jamana jintan,

k'a to minlɔgɔ y'a faga.

⁶ A ta denw kɔni, ne tɛna hina olugu ra tuun,

sabu jatɔmusodenw lo.

⁷ O bamuso k'a yerɛ bla jatɔya ra;

o bamuso min ka o kɔnɔ ta, ale ka maroyako le ke,

sabu a ko: «Ne bena gban ne ta jamɔgɔcɛw le kɔ;

minw bɛ ne ta domuni ni ne ta minji dira ne ma,

minw bɛ ne ta sagasifaniw, ani ne ta lenfaniw dira ne ma,

minw bɛ ne ta turu ni ne ta rɛzɛnji dira ne ma.»

⁸ «Ayiwa, a flɛ, ne bena ɲaniw bla a ɲa,

k'a ta sira datugu;

ne bena kogo lɔ k'a lamini,

a tɛna tɛmesira sɔrɔ tuun.

⁹ A bena gban a jamɔgɔcɛw kɔ,

nka a tɛna se ka kun o ra.

A bena o yɔrɔpini,

nka a tɛna o ye.

Ni o kera, a bena a fɔ ko:

«Ne bena sekɔ ka taga ne cɛkɔrɔ fɛ;

sabu ale ta wagati tun ka di ne ra,

ka tɛmɛ sisan ta wagati kan.»

¹⁰ A tun m'a lon

ko ne le tun bɛ domuni ni rɛzɛnji ni turu dira a ma;

ko o tun bɛ wari ni sanin min kera ka Baali* ta jo sɔn,

ko ne le tun bɛ o wari ni o sanin caman bɛɛ dira a ma.

¹¹ «Ayiwa, ne bena na ne ta simanw mina a ra simankanwagati ra,
ka ne ta rɛzɛnji mina a ra rɛzentigewagati ra.

A tun be ne ta sagasifaniw ani ne ta lenfani minw donna,
ne bena o fana bo a ra.

¹² Sisan ne bena a fari lakolonba le bo kene kan a namogocew bee na na.

Mogoc si tena se k'a bosi ka bo ne boro.

¹³ Ne bena a ta panagbew bee lal:

a ta Alabato panagbew,

ani a ta karokura panagbew,

ani a ta Nenekirilon panagbew, ani

panagbe tow bee.

¹⁴ Ne bena a ta rezensunw, ani a ta torosunw cen,

a tun b'a foro ko a namogocew ka minw di a ma a ta sara ye.

Ne bena o forow ke janituw le ye,

k'a to kongosogow ye na a yiridenw domu.

¹⁵ A ka wagati min bee ke Baali ta joson na

ka wusunan sarakaw* bo Baali ta jo ye,

ani wagati min a tun b'a yere pari

ni a ta nunnanegew ni a ta kannakononw ye,

ka gban a ta namogocew ko, ka pina ne ko,

ne bena o bee hake bo a ra.

Matigi Ala ko ten.»

Ala ni a ta mogow bena ben kelen ma

¹⁶ «Ayiwa, a fe, ne yere bena a nege tuun ka taga ni a ye kongokolon kon,

ka taga kuma a fe ni kanuya ye.

¹⁷ Ne bena a ta rezenforow seko a ma o yoro le ra,

ka Akori dingakonoyoro^d ke a jigisoyoro ye.

A bena donkiriw la o yoro ra i n'a fo a sunguruman,

i n'a fo lon min na a bora Misiran jamana ra.

¹⁸ «Ayiwa, o lon na koni,

Matigi Ala ko ten,

i bena ne wele le ko: «Ne furuce!»

I tena ne wele tuun ko: «Ne matigice Baali!»

¹⁹ Ne bena Baali ta jow togow bo a da ra;

mogoc si hakiri tena to o togow ra tuun.

²⁰ «O lon na, ne bena jenogonya* do don

o ni kongosogow ce,

o ni konow ce,

o ni dugukolo fenpanaman tow bee ce.

Ne bena bonnikekalanw, ani kerekemuruw, ani kerekow ban jamana kon,

k'a to bee ye la ka sunogoc hera ni laganfiya ra.

²¹ «Ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye wagati bee;

ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye,

ka kapa ni terenninya ni can ye

ani numanya ni hina.

²² Ne bena i mamina ka i ke ne ta muso ye ni kankelentigiya ye;

ni o kera, i bena Matigi Ala lon.

²³ «O lonw na koni, ne bena aw jaabi,

Matigi Ala ko ten.

²⁴ Ne bena sankolo jaabi,

sankolo bena dugukolo jaabi,

dugukolo bena siman ni rezenjikura ni turu jaabi,

olugu bena Zizireli mara mogow jaabi.

²⁵ Ne bena o dan, ka o caya jamana kon i ko siman, ka o ke ne ta ye.

Ne bena hina Lo Ruhama ra;

^d2.17 Akori dingakonoyoro tun be Zeriko dugu kere fe; a yoro tun kera tooyoro le ye (Yosuwe 7.24–26; 15.7).

ne bēna a fɔ Lo Ami ma, ko: «Ne ta mɔgɔw!»
O fana bēna a fɔ ne ma ko: «An ta Ala!» »

Oze k'a muso kanu tuun

3¹ Matigi Ala k'a fɔ ne ye tuun ko: «Taga i muso kɔ, i y'a kanu tuun, hali ni ce wɛrɛ b'a kanuna, hali ni a bɛ jɛnɛya ra ni ce wɛrɛ ye. A kanu i ko Matigi Ala bɛ Izirayɛlimɔgɔw kanu cogo min na, hali k'a sɔrɔ olugu tugura batofen wɛrɛw kɔ; o batofenw ta rɛzenburuw^e le ka di o ye kɔsɛbɛ.»

² O ra, ne ka warigbɛ tan ni looru, ani simankise kilo kemɛ naani ni kilo bilooru sara, ka o muso ta kokura.

³ Ne ko a ma ko: «To ne fɛ ka mɛɛn, i kana i yɛrɛ bla jatɔya ra, i kana sɔn cɛ wɛrɛ ra; ne fana bēna to ni i ye o cogo kelen le ra.»

⁴ Ayiwa, Izirayɛlimɔgɔw bēna wogatijan kɛ, masacɛ tena kɛ o fɛ, kuntigi tena kɛ o fɛ, o tena saraka bɔ, kabakurujan tena kɛ o fɛ, o bɛ min sɔn, saninderege^f tena kɛ o fɛ, batofen tena kɛ o fɛ.

⁵ Nka o kɔ fɛ, Izirayɛlimɔgɔw bēna sekɔ ka na; o bēna Matigi Ala ta jɛnɛɔgɔnya jini, o ta Ala, ka o ta masacɛ Dawuda ta duruja fana yɔrɔjini. Wagati nataw ra, Alapasiran bēna don o ra; o yɛrɛyɛrɛtɔ bēna na Matigi Ala fɛ, janko ka na nɛɛma sɔrɔ a fɛ.

Ala k'a ta mɔgɔw jaraki

4¹ «E, Izirayɛlimɔgɔw, aw ye Matigi Ala ta kuma lamɛn,
sabu kiti dɔ bɛ Matigi Ala ni a ta jamana mɔgɔw cɛ,
sabu kankelentiya banna, jumanya banna,
Ala lɔnniya banna jamana kɔnɔ.

² Danga kumaw, ani nanbara, ani mɔgɔfaga,
ani sonyari, ani jɛnɛya, o le bɛ yɔrɔ bɛɛ ra;
adamadenw jori bɛ yɔrɔ bɛɛ.

³ O kɔsɔn sukasi bēna kɛ jamana kɔnɔ;
jamana mɔgɔw bɛɛ baraka bēna ban,
ani fɛnɔnanaman minw bɛ kongo kɔnɔ, ani kɔnɔw bɛɛ;
hali kɔgɔjirajɛgɛw, o bɛɛ bēna faga ka ban.

⁴ «Nka mɔgɔ si kana sɔsɔri kɛ ni a mɔgɔjɔgɔn ye,
mɔgɔ si kana si jaraki;
ne bɛ kiti ra ni aw sarakalasebagaw le ye.

⁵ Aw bēna talon ka ben teregbɛn fɛ,
aw ni ciraw bɛɛ bēna talon ka ben su fɛ;
ne bēna aw bamuso⁸ halaki.

⁶ Ne ta mɔgɔw bɛ halakira o ta kolɔnbariya kɔsɔn;
i n'a fɔ aw banna lɔnniya ra,
o ra ne bēna aw bɔ ne ta sarakalasebagaya ra.
I n'a fɔ aw jɛnɛnana aw ta Ala ta sariya kɔ,
o ra ne fana bēna jina aw ta denw kɔ.

⁷ «O bɛ cayara ka taga cogo min na,
o ta jurumun fana bɛ cayara ka taga ten le.
Ne bēna o ta yɛrɛbɔnya yɛlɛma
k'a kɛ maroya ye.

⁸ Ne ta mɔgɔw bɛ jurumun minw kɛ,
sarakalasebagaw bɛ baro o sarakaw le ra.
Ni ne ta mɔgɔw bɛ kojugu kɛ,
o le ka di o ye kɔsɛbɛ.

⁹ Min bēna kɛ mɔgɔ tɔw ra,
o kelen le bēna kɛ sarakalasebagaw ra.
Ne bēna o ta kojuguw hake bɔ o ra;
ne bēna o sara ka kapa ni o ta kɛwalew ye.

¹⁰ O bēna domuni kɛ, nka o tena fa.
O bɛ jatɔya kɛ, nka o tena den sɔrɔ;
sabu o bɔra Matigi Ala kɔ

^e3.1 O tun bɛ o rɛzenburuw kɛ ka batofen dɔw sɔn (Ezayi 16.7, Yɛrɛmi 7.18; 44.19).

^f3.4 Saninderege tun ye sarakalasebaga ta fani dɔ ye, a tun bɛ se ka lagbɛri kɛ ni min ye.

⁸4.5 Aw bamuso, o kɔrɔ ye Izirayɛli ta jamana.

¹¹ ka o yere bla jatɔya ra,
ka duvenkɔɔ ni duvenkura min.
O le ka faamuri bɔ ne ta mɔgɔw hakiri ra.

¹² «Ne ta mɔgɔw be o ta yirimɔgɔninw le jininka;
o ta lagberikebere le be kuma o fe.
Jatɔya jusu min be o ra, o le ka o lafiri;
o be to jatɔya ra, ka o yere mabɔ o ta Ala ra.

¹³ O be sarakaw bɔ kuruw kunna;
o be wusunaw sarakaw* bɔ kongoriw kan,
ani yirisunbaw, ani pepiliyesunw, ani terebentisunw jukɔɔ,
ko sabu o yiriw suma ka di.
O le kosɔn aw denmusow be jatɔya ke,
aw dencew ta musow be jeneya ke.

¹⁴ Ne tena aw denmusow ta jatɔya hake bɔ o ra,
walama ka aw dencew ta musow ta jeneya hake bɔ o ra,
sabu o ta cew yere be jenna ni jatɔmusow ye,
ka jen ka sarakaw bɔ ni jatɔyakebagaw ye o ta sɔnnikeyɔɔw ra.
Hakiri te jamana min ta mɔgɔw fe, o mɔgɔw be halaki le.

¹⁵ «E, Izirayeli, hali ni ele ka i yere bla jatɔya ra,
Zuda fana kana na jaraki ben a yere kan;
aw kana taga Giligali^h,
aw kana taga Beti Aveniⁱ,
ka taga kari k'a fɔ ko:
«Ne bena kari Matigi Ala janaman tɔgɔ ra!»

¹⁶ «Misimuso be muruti cogo min na,
Izirayeli fana be muruti o cogo le ra.
Yala o cogo ra Matigi Ala be se ka domuni di o ma
i ko sagaden min nasumanin be yɔɔ laganfiyanin na wa?

¹⁷ Efirayimu^j jenna ni josɔnbagaw le ye;
aw y'a to yi!

¹⁸ Ni duven ka o bla dɔɔn, o be o yere bla jatɔya ra;
maroyakow le ka di o ta kuntigiw ye kosebe.

¹⁹ Fɔɔɔ bena o ta ka taga ni o ye;
ni o kera, o ka saraka minw bɔ, o maroya bena o mina.»

Izirayeli ni Zuda ta kiti

5 ¹ «Aw sarakalasebagaw, aw ye nin lamɛn!
Aw Izirayelimɔgɔw, aw ye aw janto nin kuma ra!
Masace ta somɔgɔw, aw ye aw toro malɔ!
Nin kiti dabɔra aw le kama,
sabu aw kera jan le ye mɔgɔw na Misipa^k,
aw kera jɔ sirinin le ye mɔgɔw na Tabɔri kuru^l kan.
² Aw ka dingaba le sogi mɔgɔw na Sitimu,
nka ne bena aw ta kojuguw beɛ hake bɔ aw ra.

³ «Ne kɔni ka Efirayimu lɔn,
Izirayeli ma dogo ne ma.
Sisan, Efirayimu, ele ka jatɔya ke,
Izirayeli k'a yere lanɔgɔ.

^h4.15 Giligali tun ye sɔnnikeyɔɔɔ dɔ ye, Zeriko dugu kere fe, min kera sababu ye ka Izirayelimɔgɔw kunnacen ka o bla josɔn na (Oze 9.15; 12.12; Samawilu fɔlɔ 11.13–15).

ⁱ4.15 Beti Aveni kɔɔ ye ko: kojuguso; o tɔgɔ lara Beteli ra, sabu Yerobohamu tun ka saninmisiden dɔ lalaga ka o bla Beteli ka o ke batofen dɔ ye.

^j4.17 Efirayimu tun ye Izirayeli mara beɛ ra belebeleba ye, o kosɔn tuma dɔw ra a be bla Izirayeli mara beɛ nɔ ra.

^k5.1 Misipa tun ye jo musoman Asera ta sɔnnikeyɔɔɔ dɔ ye Oze ta wagati ra.

^l5.1 Tabɔri kuru tun ye Kanaanakaw ta sɔnnikeyɔɔɔ dɔ ye.

⁴ O ta kewalew be o bari
 k'a to o te se ka sekɔ ka na ne Ala fe tuun;
 sabu jatɔya jusu le be o ra,
 o fana te Matigi Ala lon.
⁵ Izirayeli ta yerebonya le k'a jaraki.
 Izirayeli ni Efirayimu ta kojuguw bena o laben.
 Zuda fana bena ben ni o ye.

⁶ «O bena taga ni o ta began sarakaw ye,
 ko o be taga Matigi Ala bato;
 nka o tena Matigi Ala ye,
 sabu Matigi Ala bɔra o ce ra.
⁷ O ka Matigi Ala janfa,
 sabu o ka sokɔfenw woro.
 Sisan, karokura bɔlon na,
 o ni o borofenw bee bena halaki.»

Efirayimu ni Zuda ta kere

⁸ «Aw ye buru fiye Gibeha!
 Aw ye siranegɛburu fiye Rama!
 Aw ye kule ka Beti Avenikaw lasɔmi!
 Boniyaminukaw, aw ye aw kɔfeyɔɔ kɔɔsi de!
⁹ Efirayimu bena ke yɔɔ lakolon ye
 Ala ta kiti lon na.
 Ne be o kuma min lase Izirayeli ta gbaw ma,
 sigiya si te o kuma ra.
¹⁰ Zuda kuntigiw be i ko mɔɔ minw be yɔɔɔ danw yelema ka dɔ fara o ta yɔɔ kan.
 O kosɔn ne bena ne ta jusugban bɔn o kan i ko jiba.

¹¹ «O ka Efirayimu minako juguya, ka kiti ben a kan;
 sabu a k'a latige ko a be tugu fengbansanw le nɔ fe.
¹² O le kosɔn ne kɔni bena Efirayimu cen
 i ko cenrifen be fen cen cogo min na.
 Ne bena Zuda fana cen,
 i ko fen be tori ka cen cogo min na.
¹³ Efirayimu k'a ta bana ye tuma min na,
 Zuda k'a ta joriw ye tuma min na,
 Efirayimu tagara Asirikaw fe;
 a ka cira bla ka taga o ta masaceba fe.
 Nka ale tena se ka aw keneya,
 a tena se ka aw ta joriw flake.

¹⁴ «Ne le bena wuri Efirayimu kama i ko jara,
 ka wuri Zuda ta somɔɔw kama i ko jarkanbelen.
 Ne, ne bena o sogo tigetige, ka taga;
 ne bena o mina ka taga ni o ye, mɔɔ si tena se ka o bɔsi ne boro.
¹⁵ O kɔ, ne be sekɔ ka taga ne bɔyɔɔ ra,
 fɔ o yere ye na a lon ko olugu jarakira.
 O tuma le ra, o bena jija ka ne ta neema jini;
 o deguninba bena jija ka ne ta jenɔɔɔnya jini.»

Ala ta mɔɔw ta nimisarikumaw

6 ¹ «Ayiwa, aw ye na,
 an ye sekɔ Matigi Ala fe.
 Ale le benna an kan i ko wara,
 nka a bena an bɔsi.
 A ka tɔɔɔ ben an kan,
 nka a bena an ta tɔɔɔ ban.
² Sani tere fla ce, a bena a to an ye janamanya tuun;

a tere sabanan, a bɛna an lawuri,
 janko an ye nanamanya a na kɔɔ.
³ An y'a lɔn ko Matigi Ala le ye Ala ye;
 an ye jija k'a lɔn.
 I n'a fɔ sigiya t'a ra, ko dugugbɛda bɛna se,
 sigiya t'a ra, fana ko a bɛna na an dɛmɛ.
 A bɛna na an fɛ i ko sanji,
 i ko sanji laban min bɛ sumaya don dugukolo ra.»

Ala k'a ta mɔɔw jaraki

⁴ «E, Efirayimu, ne bɛna mun le kɛ ele ra sa?
 E, Zuda, ne bɛna mun le kɛ ele ra?
 Aw ta kanuya bɛ tɛmɛ i ko sɔɔmada bugun,
 a bɛ tɛmɛ i ko gɔmiji min bɛ ja yɔɔnɔn kelen na.
⁵ O le kosɔn, ne ka ne ta ciraw ci aw kama;
 ne ka aw halaki ni ne darakumaw le ye.
 Ne ta kiti bɛna ben aw kan i ko tere yeelen.
⁶ Sabu ne bɛ kanuya le fɛ,
 ne tɛ saraka fɛ;
 ne bɛ Ala lɔnniya le fɛ
 ka tɛmɛ saraka jenitaw* kan^m.
⁷ «Aw ka ne ta jɛnɔɔɔnya* cɛn, i ko Adama k'a cɛn cogo min na;
 aw ka ne janfa o yɔɔ le ra.

⁸ «Galadiⁿ ye kojugukɛbagaw ta dugu le ye;
 mɔɔw faganinw joriw nɔw bɛ yi.
⁹ Benkannikɛbaga bɛ dogo ka mɔɔw kɔɔ cogo min na,
 sarakalasebagaw b'a ke ten le.
 O bɛ dogo ka mɔɔw faga Sikemu dugu sira ra;
 o bɛ o kojugubaw le kɛra.
¹⁰ Ne ka kojugubaw ye Izirayelimɔɔw cɛ ra;
 Efirayimu bɛ jatɔya kɛra,
 Izirayeli b'a yɛɛ lanɔɔra.

¹¹ «E, Zuda, simantige^o dɔ labɛna ele fana kama!»

Ala k'a ta mɔɔw jaraki tuun

7 ¹ «Tuma min ne tun b'a fɛ ka ne ta mɔɔw ta bonya lasekɔ o ma,
 tuma min ne tun b'a fɛ ka Izirayeli kisi,
 Efirayimu ta jurumunw, ani Samari^p ta kɛwalejuguw bɔra kɛnɛ kan;
 sabu o ka janfakow kɛ.
 Sonw bɛ don fɔ bonw kɔɔ,
 benkannikɛbagaw bɛ ben mɔɔw kan kɛnɛ ma.

² «O tun t'a miirira o jusu ra
 ko ne hakiri bɛ o ta kojuguw bɛɛ ra.
 Sisan kɔni o ta kɛwalejuguw ka o lamini fan bɛɛ ra;
 ne na bɛ o ta kɛwalew bɛɛ ra.

³ «O bɛ kojuguw kɛ ka masacɛ ninsɔndiya,
 ka nanbarakow kɛ ka kuntigiw ninsɔndiya.
⁴ O bɛɛ ye jɛnyakɛbagaw le ye!
 O bɛ i ko burujenigba gbanninmanba;
 ni burujenibaga ka mugu nɔɔni ka ban, hali a tɛ tasuma kundon tuun,

^m6.6 Yesu Kirisita ka nin kuma fɔ (Matiyu 9.13; 12.7).

ⁿ6.8 Galadi tun ye Zuriden ba kɔfeyɔɔw dugu dɔ ye. Masacɛ Pekaya fagara o yɔɔ ra (Masacɛw flanan 15.25).

^o6.11 Simantige, o kɔɔ ye ko Ala bɛna o ta kojuguw sara di o ma.

^p7.1 O wagati ra Samari le tun ye Izirayeli mara ta duguba ye.

fɔ ka taga burumugu bɛɛ funu.

⁵ An ta masace ta janagbɛ^q lon na,
kuntigiw bɛ fa duven na fɔ ka bana bla o yere ra;
masace fana b'a boro lo o mɔgɔlɔgɔbɔbagaw ye.

⁶ «O bɛ gbara masace ra,
k'a sɔrɔ o jusu gbannin lo i ko burujenigba;
o kɔrɔtɔninba lo ka o ta janfa siri.
Su bɛɛ, o ta dimi tun malara,
nka sɔgɔma o ta dimi bɛ wuri i ko tasumamana.
⁷ O bɛɛ jusu gbannin lo i ko burujenigba;
o bɛ o ta kuntigiw halaki.
O ta masacew bɛɛ bɛ benben,
nka o si tɛ ne tɔgɔ wele.

⁸ «Efirayimu k'a yere jagami siya tɔw ra;
Efirayimu kera i ko ŋɔmi min ma yelema.
⁹ Siya were mɔgɔw k'a baraka ban,
nka ale yere ma o lon.
A bɛ kɔrɔra fɔ k'a kunsigi gbɛ,
nka ale yere ma o lon.

¹⁰ «Izirayeli ta yerebonya le k'a jaraki.
Nka o bɛɛ n'a ta, o tɛ sekɔ ka na Matigi Ala fɛ, o ta Ala;
o tɛ Matigi Ala ta jɛnɔgɔnya jini.
¹¹ Efirayimu kera i ko tugani naloman,
hakiri tɛ min fɛ.
O bɛ Misirankaw le wele ko o ye na o demɛ,
o bɛ taga Asirikaw le fɛ ko olugu ye o demɛ.

¹² «Nka ka o tagatɔ to,
ne bɛ ne ta jɔ firi o kan ka o mina,
ka o sama ka o ben,
i ko kɔnɔw bɛ ben cogo min na.
Ni ne nana a mɛn tuma o tuma ko o bɛ lajenna,
ne bɛna o ta kojuguw hake bɔ o ra.

¹³ Bɔnɔ le bɛna o sɔrɔ,
sabu o borira ka o yere mabɔ ne ra.
Kojuguba le bɛna ben o kan,
sabu o murutira ne ma.
Ne kɔni tun b'a fɛ ka o bɔsi,
nka olugu bɛ faninyaw le fɔra ne ta ko ra.
¹⁴ O bɛ to ka mapumankokanw fɔ o ta layɔrɔw ra,
nka o tɛ kule ni o jusukun bɛɛ ye ka ne wele.
O bɛ o yere fari tigetige^r janko ka siman ni rezɛn sɔrɔ,
nka o bɛ o kɔ don ne ra.

¹⁵ «Ne le tun bɛ o karan, ka baraka don o ra;
nka olugu ka kojugu le miiri ne kama.

¹⁶ Hali ni o sekɔra ka bɔ o ta sirajugu kan,
o tɛ teren ka na ne Ala fɛ.
O bɛ i ko kalan min terennin tɛ.
O juguw bɛna o ta kuntigiw faga ni kerekemuru ye,
o ta kumajuguw kosɔn.
Mɔgɔw bɛna yereko o ma Misiran jamana ra.»

^{q7.5} Ni masace tun bɛ sigi masaya ra, o tun bɛ janagbɛba dɔ ke a ye; mɔgɔ dɔw tun bɛ se ka janfa siri, janko ka masace faga o janagbɛ wagati ra (Masacew flanan 15.8–31).

^{r7.14} O tun bɛ o fari tigetige ka o ta batofenw le daari, janko o batofenw ye o ta senefenw ja (Masacew fɔlɔ 18.28).

Ala ta mɔgɔw ka Ala kan bla

8¹ «Buru la i da ra, k'a fiye!
 Kojugu be nana Matigi Ala ta so kama i ko bɔn!
 Sabu o ka ne ta jɛnɔgɔnya* cɛn;
 o ma sɔn ne ta sariyaw ma.
²O kulera ka ne wele ko:
 «An ta Ala, anw Izirayelimɔgɔw, anw ka i lɔn!»

³«Izirayeli banna koɔnuman ma;
 o kosɔn o juguw bena o nɔgbɛn.
⁴O yere ka masacew sigi o yere kunna,
 k'a sɔrɔ ne le ma o ci.
 O ka kuntigiw sigi o yere kunna,
 k'a sɔrɔ ne ma bɔ a kala ma.
 O ka o ta warigbew ni o ta saninw gbasi ka o ke batofɛnw ye,
 ka o ke sababu ye ka o yere halaki.

⁵«E, Samari, mɔgɔ si tɛ aw ta saninmisiden^s fɛ;
 ne dimina aw kɔrɔ kosebe.
 Aw bena se ka bɔ aw ta saninyabariya ra tuma juman le?

⁶«Aw ta saninmisiden tɛ Ala ye!
 A bɔra Izirayelimɔgɔw yere le ra;
 baarakɛbaga dɔ le k'a lalaga.
 O kosɔn o bena Samari ta saninmisiden cici fɔ k'a mugumugu.

⁷«O ka fɔɔ le dan siman nɔ ra;
 o fana bena sanfɔɔ le tige siman nɔ ra.
 O ta simanw si tena falen;
 ni min ka falen, kise tena ke o ra.
 Ni kise fana kera min na,
 mɔgɔ werɛw le bena o beɛ domu o fɛ.

⁸«Siya werɛw ka Izirayeli kunu.
 Sisan o be siya tɔw cɛ ra i ko mina jacinan;
⁹sabu o tagara Asiri.
 Efirayimu be i ko kongofali min be a kelen na;
¹⁰Efirayimu k'a pamɔgɔcɛw san ni bonyafɛnw le ye.
 Nka hali ni o ka bonyaw di siya werɛw ma, ne bena o lajen;
 kuntigiw ta masaceba bena o minako juguya, fɔ ka o halaki.

¹¹«Efirayimu ka sarakabɔnan caman lɔ
 ko a be jurumunyafa sarakaw* bɔ;
 nka o sarakabɔnanw yelemana
 ka ke jurumunkeyɔrɔw le ye.
¹²Hali ni ne ka ne ta sariya ta kumaw sebe caman k'a di o ma,
 a bena ke o fɛ i ko o toro ma kuma min men ka ye fiyewu.
¹³O be sarakaw faga ne ye, ka o sogo domu;
 nka o sarakaw man di ne Matigi Ala ye.
 Sisan Matigi Ala bena a hakiri to o ta jurumunw na,
 a bena o ta terenbariyaw hake bɔ o ra.
 O bena sekɔ ka taga Misiran^t!

¹⁴«Izirayeli jinana a danbaga kɔ;
 o ka masabonbaw le lɔ.
 Zuda ka dugu barakaman caman lɔ,

^{8.5} Yerobohamu le tun ka o saninmisiden lalaga ka o bla Beteli (Masacew fɔlɔ 12.28–29).

^{8.13} Ka sekɔ ka taga Misiran, o kɔrɔ ye ko Izirayeli bena tɔrɔ tuun, i n'a fɔ wagati min na o tun be jɔnya ra Misiran.

nka ne bena tasuma lajigi o ta duguw kan,
ka o ta masabonbaw jeni.»

Bɔnɔ min bena Izirayeli sɔrɔ

9¹ «Ele kana ninsɔndiya dɛ, Izirayeli!
Ele kana jagari i ko jamana tɔw;
sabu ele ka jatɔya kɛ,
ka i yɛrɛ mabɔ i ta Ala ra.
I bɛ i ta jatɔya sara min sɔrɔ simangbasikɛnɛw^u bɛɛ kan,
o le diyara i ye.
²Nka simangbasikɛnɛ ta siman,
ani rɛzɛnforogiyɔrɔ ta rɛzɛn tena se ka mɔgɔw baro,
rɛzɛnji tena o labɔ.
³O tena to Matigi Ala ta jamana ra.
Efirayimu bena sekɔ ka taga Misiran;
o bena taga domuni saninyabariw domu Asiri jamana ra.
⁴O tena rɛzɛnji sarakaw* bɔ Matigi Ala ye tuun;
o ta saraka faganinw tena diya Ala ye.
O ta saraka domuniw bena kɛ o fɛ i ko sanga domuni;
ni mɔgɔ min k'a domu, o tigi b'a yɛrɛ lanɔgɔ.
O ta sarakaw bena kɛ o yɛrɛ ta le ye;
a tena don Matigi Ala ta so kɔnɔ.

⁵«Aw bena mun le kɛ janagbelonba ra?
Aw bena mun le kɛ Matigi Ala ta janagbelon na?»

⁶«Ayiwa, o tagatɔ flɛ,
sabu o ta jamana bɛɛ cɛnna.
Misiran jamana le bena aw ladon;
Mɛnfisi^v dugu le bena kɛ aw ta kaburu ye.
Binjuguw bena o ta naforo bɛɛ cɛn;
ɲaniyiriw bena wuri o ta bonw kɔnɔ.

⁷«Ayiwa, hakebɔlon bɛ nana!
Kojugu saralon bɛ nana!
Izirayeli ka kan ka o lɔn.
Ala ta cira kɛra fatɔ le ye,
Ala Nin bɛ min kɔnɔ, o kɛra hakirintan ye!
Aw ta terenbariya cayakojugu le nana ni o ye,
ani aw ta juguya cayakojugu.

⁸«Ala ta cira le ye Efirayimu kɔrɔsibaga ye
Ala yɛrɛ tɔgɔ ra.
Nka o bɛ jan la a ɲa a tɛmesiraw bɛɛ ra,
ka kojugu suguya bɛɛ kɛ a ra, hali a ta Ala ta so kɔnɔ.
⁹O ka o yɛrɛ bla kojugukɛ ra fɔ ka tɛmɛ a dan kan,
i n'a fɔ o tun k'a kɛ Gibɛha cogo min na.
Ala bena a hakiri to o ta jurumunw na;
a bena o sara ka kɔna ni o ta terenbariyakow ye.

¹⁰«Ne tun ka Izirayeli sɔrɔ minke,
a tun kɛra i ko mɔgɔ ka rɛzɛnmɔ sɔrɔ kongokolon kɔnɔ.
Ne ka aw bɛmaw ye minke,
o tun kɛra i ko mɔgɔ ka torosun den fɔlɔ mɔninw sɔrɔ.
Nka o nana se Baali Pehɔri^w minke,
o ka o yɛrɛ bla o marobariyakow ra;

^u9.1 O simangbasikɛnɛw fana tun ye sɔnnikeyɔrɔ dɔw ye.

^v9.6 Mɛnfisi tun ye Misiran ta duguba ye. Masacɛw ta kaburuw tun bɛ yi. Oze bɛ nin fɔ ka Izirayelimɔgɔw lɔgɔbɔ.

^w9.10 Baali Pehɔri ta ko: Aw ye Jateri 25; 31.16 flɛ.

a laban olugu yere kera fen haramunin ye
i n'a fɔ o tun ka o batofen min kanu.

¹¹ Efirayimu ta nɔɔɔ bena taga
i ko kɔɔɔ be wuri a kaman na ka taga cogo min na.

Muso tena kɔɔɔ ta tuun,
musokɔɔman tena ye tuun, janko ka na fɔ ko a be jigi.

¹² Hali ni o ka den sɔɔɔ, k'a lamɔ,
sani o denw ye kɔɔɔya, ne bena o bɔsi o boro^x.

Ni ne ka na ne yere mabɔ o ra tuma min na,
o tuma ra bɔɔɔ le bena o sɔɔɔ.

¹³ Ne tun be Efirayimu yera i n'a fɔ Tiri dugu,
min tun siginin be yɔɔɔɔuman na.

Nka Efirayimu bena a denw ce ka taga ni o ye o fagabaga fe.

¹⁴ E, Matigi Ala, a di o ma!

I bena mun le di o ma sa?
Kɔɔɔɔɔbana bla o ta musow ra,
ka o sinw ja.

¹⁵ «O ka o ta kojugu bee ke Giligali,
o kosɔɔn ne ka o kɔɔɔɔɔya o yɔɔɔ ra.
Ne bena o gbɛn ka bɔ ne ta so kɔɔɔ
o ta kɛwalejuguw kosɔɔn.
Ne tena to ka o kanu tuun;
o ta kuntigiw bee ye mɔɔɔ murutininw le ye.

¹⁶ «Efirayimu benna,
a lilinw bee jara.
A tena den ke tuun.
Hali ni o ka den sɔɔɔ,
ne bena o denw faga,
o den minw ko ka gbɛɛn o ma.

¹⁷ Ne ta Ala bena ban o ra,
sabu o ma sɔɔn k'a lamɛn.
O bena to ka yaala o kun fe le
siya tɔw ce ra yi.»

Izirayeli ta jurumunw cayara

10 ¹ «Izirayeli tun ye rezɛnsunɔuman le ye,
min tun be den kosebe.

Nka a denw nana caya minke,
a k'a ta sɔɔɔɔɔɔɔɔ fana caya.
A ta jamana nana ceɔa minke,
a be kabakurujan minw sɔɔn a ka olugu fana ceɔa.

² O jusu terennin te;
nka sisan o bena o ta kojugu sara sɔɔɔ.
Ala yere bena o ta sɔɔɔɔɔɔɔɔ benben,
ka o ta kabakurujanw cen.

³ «O bena a fɔ ko: «Masace te an fe,
sabu an ma siran Matigi Ala ɔa k'a bonyaya;
nka hali ni masace tun be an fe,
a tun bena se ka mun le ke an ye?»

⁴ O be kuma gbansanw fɔ;
o be kari ɔɔɔɔn ye, ka layiriw ta ni kumalakolonw ye.
O kosɔɔn kitiw be wuri yɔɔɔ bee,
i ko bagasun be falen foro kɔɔɔ walanw ce ra cogo min na.

⁵ «Samarikaw be siranna Bɛti Aveni ta misiden ta ko ra,

^x9.12 Kitabu dɔw kɔɔɔ a sebera ko: janko mɔɔɔ si kana to o kɔ.

sabu o jo ni a ta bonya bɛɛ tagara.
 O ta mɔgɔw bɛna sukasi ke a kunna,
 o ni o ta sɔnnikɛbaga minw tun bɛ ɲagarira o jo bonya kosɔn fɔlɔfɔlɔ.
⁶O bɛna taga o jo di Asirikaw ma,
 k'a ke o ta masaceba ta bonya ye.
 Maroya bɛna Efirayimu mina,
 Izirayeli kun bɛna suuru a ta kɛwalew kosɔn.
⁷Samari halakira ka ban pewu!
 O ta masace kɛra i ko jiwoyo ka yirikunkurun min ta.
⁸Aveni sɔnnikɛyɔɔ minw bɛ kongoriw kan,
 Izirayeli tun bɛ jurumun kɛra o yɔɔ minw na,
 o yɔɔw bɛna halaki;
 binjuguw ni ɲanisunw bɛna falen yi.
 O wagati ra, o bɛna a fɔ kuruw ye ko:
 «Aw ye an datugu!»
 O b'a fɔ kongoriw ye ko:
 «Aw ye ben an kan!»

⁹«Kabini Gibeha ta ko wagati ra, Izirayeli, ele ka terenbariyakow kɛ;
 i fana tora o ko kelenw le ra.
 Yala kɛrɛ ma mɔgɔ terenbariw halaki Gibeha wa?
¹⁰Ni wagati min ka ne diya, ne bɛna o ta kojuguw hake bɔ o ra.
 Siya wɛrɛw bɛna lajen o kama;
 o ka jurumun fla min ke,
 o bɛna nɛgɛjɔɔkɔw don o ra o jurumunw kosɔn.

¹¹«Efirayimu ye misigberɛn le ye, min korora ka ɲa;
 ka siman dɔndɔn k'a kise bɔ, o le ka di a ye.
 Nka ne bɛna zu la a kan cɛɲuman kan;
 ne bɛna misidaba siri Efirayimu na,
 Zuda bɛna sɛnɛ ke,
 Yakuba² bɛna misidaba sama.

¹²«Aw ye terenninya le dan
 ka ɲumanya sɔɔ a siman ye.
 Aw ye forokura labɛn;
 sabu Matigi Ala ta nɛɛma ɲiniwagati sera,
 sani a ye na terenninya jigi aw kan, i ko sanji.

¹³Nka aw ka juguya le sɛnɛ,
 aw fana ka kojugu le sɔɔ o siman ye;
 aw ka aw ta nanbara tɔnɔ le domu,
 sabu aw ka aw jigi la aw yɛrɛ ta lɔnniya le kan,
 aw ka aw jigi la aw ta kɛrɛkɛden camanw le kan.
¹⁴O kosɔn kɛrɛ mankan bɛna wuri aw ta mɔgɔw cɛ ra.
 Aw ta kɛrɛbonbaw bɛɛ bɛna benben,
 i n'a fɔ Saliman ka Beti Aribeli halaki cogo min na kɛrɛkelon na,
 lon min na o ka bamusow ni o denw bɛɛ dɔndɔn ka o terege ɲɔgɔn kan.
¹⁵Beteli ta ko bɛna min lase aw ma, o le ye nin ye;
 sabu aw ta kojugu dama temɛna.
 Ni dugu gbera dɔɔn,
 o bɛna a sɔɔ ko Izirayeli masace ta banna pewu.»

Izirayeli ma Ala ta makari lɔn

11 ¹«Wagati min Izirayeli tun ye denmisen ye, ne tun k'a kanu.
 Ne ka ne dence wele ka bɔ Misiran^a.

²Nka sisan mɔgɔ wɛrɛw ka o wele,

^y10.8 Nin kumaw b'a yira ko Izirayelimɔgɔw jigi tigera. Nin kumaw fɔra ka dunuɲa laban ta kiti ko yira (Luka 23.30, Yirari 6.16).

^z10.11 Yakuba, o kɔɔ ye Izirayeli.

^a11.1 Nin kuma fɔra Matiyu 2.5.

o fana tagara olugu le kɔ;
 o ka Baali* ta jo sɔn,
 ka wusunan sarakaw* bɔ batofen werew ye.
³ K'a sɔrɔ ne le ka Efirayimu fitinitɔ mina a boro ma k'a degi tagama ra;
 nka o m'a lon ko ne le tun be olugu kisira.
⁴ Ne ka o mina ni mɔgɔya ye,
 ka nɔrɔ o ra ni kanuya ye.
 Ne ka doni ta ka bɔ o kan na,
 ka suuru ka domuni di o ma.

⁵ «O tena sekɔ ka taga Misiran tuun,
 nka Asirikaw ta masace bena sigi o kunna,
 sabu o ma sɔn ka sekɔ ka na ne fe.
⁶ Kerɛkemuru bena to ka yeɛma, ka cenri ke o ta duguw kɔnɔ;
 o juguw bena o ta duguw dondaw ta sɔgɔnanw karikari,
 ka o beɛ faga ka ban,
 o ta ɲaninyajuguw kosɔn.
⁷ Ne ta mɔgɔw kera lanabariw le ye;
 ne b'a fɔ o ye ko o ye o ɲa kɔrɔta ka ne fle,
 nka o te sɔn ka o ɲa kɔrɔta.»

Ala be makari a ta mɔgɔw ra

⁸ «E, Efirayimu, ne be se ka ban aw ra cogo di?
 Izirayeli, ne be se ka aw labla aw juguw ye cogo di?
 Yala ne be se ka aw mina i ko ne ka Adima^b dugu mina cogo min na wa?
 E, yala ne be se ka aw ke i ko ne ka Seboyimu dugu ke cogo min na wa?
 Aw hina bonyara ne jusu ra,
 fɔ ka ne ta miiriyaw beɛ yeɛma.
⁹ Ne tena aw mina ka kaɲa ni ne ta dimiba ye,
 ne tena Efirayimu halaki tuun;
 sabu ne te adamaden ye,
 ne ye Ala le ye.
 Ne le ye Ala saninman ye aw ce ra;
 ne diminin tena na aw kama.

¹⁰ «O bena tugu Matigi Ala kɔ,
 Matigi Ala min kan be i ko jara kulekan.
 Ni Matigi Ala kan bɔra,
 a denw yerɛyerɛtɔ be bori ka na ka bɔ terebenyanfan na.
¹¹ O yerɛyerɛtɔ bena bori ka na ka bɔ Misiran i ko kɔnɔninw;
 o bena na ka bɔ Asiri jamana ra i ko jenetuganiw.
 Ne bena o ladon o ta sow kɔnɔ tuun.
 Matigi Ala ko ten.»

Ala ka Yakuba ta mɔgɔw jaraki

12 ¹ «Efirayimu ka ne lamini ni faninya le ye,
 Izirayeli ka ne lamini ni janfa le ye.
 Hali bi Zuda murutira Ala ma;
 o murutira Ala saninman cantigi ma.
² Efirayimu b'a yere barora ni fɔɲɔ le ye;
 a be bori terebɔyanfan ta fɔɲɔ le kɔ.
 Lon o lon a be dɔ fara a ta nanbara kan,
 ka dɔ fara a ta kojuguw kan.
 A ka jɛɲɔgɔnya don ni Asiri jamana ye;
 a be oliviye turu bla ka taga Misiran.
³ Matigi Ala be kiti le ra ni Zuda ye;
 a bena Yakuba ta mɔgɔw sara ka kaɲa ni o tagamacogo ye,
 ka o ta kewalejuguw sara di o ma.

^b11.8 Adima ni Seboyimu: o dugu fla halakira ni Sodɔmu ni Gomɔri duguw ye (Damina 10.9; 14.2,8).

⁴ Ka Yakuba^c to a bamuso k̄n̄ɔbara ra, a k'a flaniṅṅɔṅ sen mina;
a k̄ɔyara minke, a ka siyen ta ni Ala ye.

⁵ A ka siyen ta ni meleke ye ka se s̄ɔɔ.
A kasira ka Ala daari ko Ala ye baraka don ale ra.
A ka Ala ye Beteli;
Ala kumana ni a ye o ȳɔɔ ra.

⁶ «Matigi Ala, Fangatigi!

Matigi Ala, o le ye a t̄ɔɔ ye.

⁷ O kos̄ɔn ele k̄ni ka kan ka sek̄o ka na i ta Ala fe,
ka ṅumanya ni terenninya sira tagama,
ka i jigi la i ta Ala kan tuma be!

⁸ «Nin m̄ɔɔw be o ta sumanikenanw yeḷema i ko Kanaanakaw,
sabu t̄ɔɔri le ka di o ye.

⁹ Efirayimu ko: «Ne ka fen caman s̄ɔɔ,
ne ka naforoba s̄ɔɔ!
Nka m̄ɔɔw tena foyi s̄ɔɔ ne ta koketaw ra
min ye jurumun ye!»

¹⁰ «Kabini aw b̄ɔra Misiran jamana ra,
ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala.

Ne bena fanibonw le ke aw siȳɔɔw ye tuun,
i n'a f̄ɔ aw b'a ke cogo min na aw ta gbatak̄ɔrsigi ṅanagbe^d lonw na.

¹¹ «Ne kumana ciraw fe;

ne yere ka fen caman yira o ra.

Ne ka kuma k̄ɔɔmanw don ciraw da ra
ko o y'a f̄ɔ m̄ɔɔw ye.

¹² «Kojugu be Galadi,

o kos̄ɔn olugu tena ke foyi ye.

O be misitoranw ke saraka ye Giligali,
o kos̄ɔn o ta sarakab̄ɔnanw bena benben ka ke kabakurutonw ye forow k̄n̄ɔ, walanw ce ra.

¹³ «Yakuba tun borira

ka taga Aramu mara kongoȳɔɔw ra,
Izirayeli ka baara ke ka muso d̄ɔ mamina;
a ka saga gben janko ka muso s̄ɔɔ k'a furu.^e

¹⁴ «Matigi Ala ka Izirayeli lab̄ɔ Misiran cira d̄ɔ le sababu ra;
a k'a janto o ra, cira^f d̄ɔ le sababu ra.

¹⁵ «Efirayimu ka Ala jusu b̄ɔ kosebe;

o kos̄ɔn a Matigi bena a ta kojugu ben a yere kun na,
k'a ta mafiyenyariw sek̄o k'a ben a yere kan.»

Izirayeli ta kiti

13¹ «Ni Efirayimu tun kumana, m̄ɔɔw tun be yereyere;
ale le tun k̄ɔɔtara ka teme be kan Izirayeli jamana ra.

Nka a ka Baali* ta jo s̄ɔn, k'a yere jaraki;
o kos̄ɔn a sara.

² Nka hali sisan o belen be d̄ɔ farara o ta jurumunw kan.

O be o ta warigbe yeele ka o ke batofenw ye.

O be o fenw lalaga ka kaṅa ni o yere ta hakiri le ye;

^c12.4 Yakuba ta ko: Damina 25. 19–26; 32.23–32.

^d12.10 O ṅanagbe ra Izirayelim̄ɔɔw tun be si gbataw k̄ɔɔ ka o hakiri jigi o ta kongokolon tagama wagati ra.

^e12.13 O kuma be s̄ɔɔ Damina 18.1–5; 29.1–30.

^f12.14 O cira ye cira Musa le ye (Jateri 12.6–8; Sariya 18.15–18).

mɔgɔ boro nɔ lo.

O b'a fɔ mɔgɔw ye ko: «Aw ye sarakaw faga nin jow ye!»

Mɔgɔw be sɔn ka nin misiden warigberamanw kanu fɔ ka o da sɔnsɔn cogo di?

³ O kosɔn o bena teme i ko sɔgɔmada bugun;

o bena ke i ko gɔmiji min te meen ka ja.

O bena ke i ko fɔnɔ be simanɲaga min ta simangbasikene kan ka taga ni a ye;

o bena ke i ko sisi min be bɔ gbabugu wo fe ka tunu.

⁴ «K'a sɔrɔ ne le ye Matigi Ala ye, aw ta Ala,

kabini aw bɔtɔ Misiran jamana ra.

Aw ma Ala wɛɛ lɔn ni ne te,

kisibaga wɛɛ fana te yi ni ne te.

⁵ Ne le ka ne janto aw ra kongokolon kɔnɔ,

tuma min na aw tun be o dugukolo jintan na.

⁶ «Nka o nana domuni sɔrɔ ka fa!

O fara minke, o ka o yere bonya;

o kosɔn o jinana ne kɔ.

⁷ O kosɔn ne fana bena ben o kan i ko jara;

ne bena dogo ka den sira ra ka o kɔnɔ i ko waraninkala.

⁸ Ne bena fariya o ma i ko wara min denw tara ka bɔ a kɔrɔ;

ne bena o disiw kari ka o dayele,

ka o domu i ko jaramuso.

Kongowaraw bena o sogo tɔ tigetige.

⁹ «Izirayeli, ele halakira,

sabu ne min ye aw demebaga ye,

aw wurira ne kama!

¹⁰ Aw ta masace min tun ka kan ka aw kisi

ale be min?

Aw ta duguw kititigebagaw be min,

aw tun b'a fɔra minw kosɔn ko: «Masace ni kuntigiw di an ma^g!»

¹¹ Ne diminin le tun ka masace di aw ma;

o ra ne jusu bɔnin le fana nana o masace ta ka bɔ yi!

¹² «Efirayimu ta jurumun beɛ sebenin lo k'a bla,

o ta terenbariyaw maranin lo.

¹³ Dimi bena ben o kan i ko muso jigibagatɔ ta dimi;

nka den dɔ lo, hakiri te min fe;

a worotuma sera,

nka a te sɔnna ka bɔ.

¹⁴ «Ayiwa, yala ne be sɔn ka nin mɔgɔw kisi saya dibi ma tuun wa?

Ne be sɔn ka o bɔsi saya ma tuun wa?

E, saya, i ta sebgaya yira o ra de!

Saya dibi, i ta fagaribiɲe bɔ o kama de^h!

Ne tena o fle ni hina ye tuun.

¹⁵ «Hali ni Efirayimu ta sɔrɔta cayara k'a siginin to a balemaw ce ra,

tereɔɔyanfan ta fɔnɔ gbanninman bena na;

Matigi Ala bena o fiye ka bɔ kongokolon fan na,

ka o ta bununw ja,

ka o ta kɔlɔnw ja.

O juguw bena o ta naforoblayɔrɔ fen nafamanw beɛ ce ka taga ni a ye.»

14¹ «Jaraki bena ben Samarikaw kan,

sabu o murutira o ta Ala ma.

O juguw bena o faga ni kerekemuru ye;

^g13.10 O kow be sɔrɔ Samawilu fɔlɔ 6.1–10.

^h13.14 Pɔli ka nin kumaw fɔ k'a yira ko saya ma se ka foyi ke Yesu Kirisita ra (Korentikaw fɔlɔ 15.55).

o bɛna o ta denfitiniw terege dugu ma,
ka o ta musokɔnɔmanw kɔnɔ faran.»

Ala ko a ta mɔgɔw ye nimisa o ta jurumun na

²«E, Izirayeli, aw ye sekɔ ka na Matigi Ala fɛ, aw ta Ala;
sabu aw ta jurumunw le ka aw laben.

³Aw ye sekɔ ka na Matigi Ala fɛ;
aw ye na kuma, k'a fɔ a ye ko:
An ta jurumunw bɛɛ yafa an ma,
ka an minako ja.

An bɛ an darakan le di i ma saraka ye ka i bonya ni o ye,
misitoranw nɔ ra.

⁴Asirikaw tena se ka an kisi,
an tena yɛlɛn sow kan ka taga kɛrɛ ra.
An yɛrɛ boro ka fen min lalaga, an tena a fɔ o ma tuun ko: «An ta Ala!»
Sabu ele le bɛ hina ferita ra!»

Ala bɛna kɔjuman kɛ a ta mɔgɔw ye

⁵«Ne bɛna o kɛnɛya ka bɔ o ta lanabariya ra.

Ne bɛna o kanu ni ne jusukun bɛɛ ye;
sabu ne ta dimi mabɔra o ra.

⁶Ne bɛna ne ta baraka lajigi Izirayeli kan i ko gɔmiji;
o bɛna fiyeren i ko kongobinw,
ka o lilin don dugukolo ra i ko Liban jamana ta sɛdiriyiribaw.

⁷O yiriborow bɛna janya;
o ta cɛna bɛna kɛ i ko oliviyesun ta cɛna,
ka o kasa diya i ko Liban yiritu kasa.

⁸Mɔgɔw bɛna sigi o suma ra tuun.
O bɛna falɛn i ko simankisɛ, ka wuri,
ka fiyeren ka ja i ko rɛzɛn.

O bɛna tɔgɔ sɔrɔ i ko Liban jamana ta rɛzɛnji.

⁹E, Efirayimu, ne ni batofen juman le bɛ kɛlɛn ye?

Ne le bɛ aw ta daariri jaabi,
ne le bɛ ne janto aw ra.

Ne le bɛ i ko siperɛsisun min nugunin lo tuma bɛɛ;
aw bɛ den sɔrɔ ne le sababu ra.»

¹⁰Ni mɔgɔ min ye hakiritigi ye,

o tigi ye hakiri sɔrɔ nin kow ra.

Ni mɔgɔ min ye faamurikɛbaga ye,

o tigi ye nin kow faamu.

Sabu Matigi Ala ta siraw terennin lo.

Mɔgɔ terenninw bɛ o siraw le tagama;

nka Ala kanblabagaw bɛ talon ka ben o sira kan.